

شکستگی فک

تهیه کننده: واحد آموزش سلامت

تایید کننده: کمیته آموزش بیمار

تاریخ بازنگری: پاییز ۱۴۰۲

منابع: ClinicalKey, WebMD, Mayo clinic

"ارتباط با ما"

تلفن تماس: ۰۳۵۳-۳۱۲۲۳۰

اینتا: ۰۹۹۶۵۲۵۰۰۶۹

آدرس اینترنتی: rahneemoon.ssu.ac.ir

❖ شرح بیماری

استخوان فک به دو قسمت فوقانی و تحتانی تقسیم می‌شود که شکستگی می‌تواند در قسمت فوقانی یا تحتانی رخ دهد. فک فوقانی در زیر کاسه چشم قرار دارد و دندان‌های فوقانی روی آن قرار دارد. شکستگی‌های آن می‌تواند به صورت عرضی و در بالای دندان‌ها و زیر بینی و یا همراه با آسیب بینی یا کف کاسه چشم باشد.

فک تحتانی از یک قسمت میانی و دو تنه و دو زاویه فک و شاخ فوقانی شکل می‌گیرد. شکستگی می‌تواند در هر بخشی از آن رخ دهد.

❖ انواع شکستگی فک

- ✓ وارد شدن ضربه به یک سمت چانه، با ایجاد یک نیروی غیرمستقیم، در سمت مقابل شکستگی ایجاد می‌کند.
- ✓ سقوط روی نوک چانه می‌تواند سبب شکستگی فک در هر دو سمت شود.

❖ علائم

- ✓ تورم و بدشکلی صورت
- ✓ کبودی زیر پوستی (خونمردگی)، کبودی داخل و خارج دهان و آبریزش از دهان
- ✓ خونریزی از بینی و دهان
- ✓ اختلال در تکلم و ناتوانی در جویدن و بلع
- ✓ عدم حرکت فک، درد و تهوع هنگام حرکت فک

✓ اختلال در تنفس

✓ بی‌حسی ناحیه فک

✓ قطعه متحرک استخوانی، جابجایی واضح در قطعات شکسته

✓ لقی یا شکستگی دندان

❖ علل شایع

- ✓ تصادفات
- ✓ ضربه به صورت
- ✓ صدمات مربوط به ورزش مانند بوکس، فوتبال
- ✓ سقوط (سقوط روی صورت)
- ✓ سرطان استخوان فک

❖ عوارض احتمالی

- ✓ انسداد راه تنفسی بر اثر خونریزی، عدم تخلیه بزاق و تورم
- ✓ بافت‌های مجاری تنفسی
- ✓ بازگشت خون و بزاق به ریه
- ✓ عفونت در فک یا صورت
- ✓ ایجاد ناهنجاری‌های خاص در فک و دندان

❖ تشخیص

- ✓ سی‌تی‌اسکن
- ✓ تصویربرداری از فک
- ✓ معاینه توسط پزشک و بررسی علائم

❖ درمان

- ✓ جا اندازی و ثابت کردن فک با استفاده از پیچ‌های تیتانیوم و بستن دهان با نوارهای فنری قابل انعطاف همراه با قلاب‌هایی به طور مستقیم به دندان‌ها وصل می‌شود.

❖ فعالیت

- ✓ مراقب باشید تا ضربه‌ای به فک وارد نشود. چون می‌تواند باعث جابه جایی استخوان‌ها شده یا ابزارهای نگهدارنده داخل فک را شل کند.
- ✓ از مسافرت‌های طولانی پرهیز کنید. در خودرو باید حتماً کمربند ایمنی را ببندید. بهتر است تا مدتی از ورزش‌های سنگین خودداری کنید.

❖ رژیم غذایی و تغذیه

- ✓ کسانی که فکشان با سیم بسته شده باید بیشتر مایعات و غذاهای صاف شده استفاده کنند. در واقع در مدت دو هفته‌ای که دهان اصلاً نباید باز شود بیمار نباید از غذاهایی که نیاز به جویدن دارند استفاده کند. به تدریج بیمار می‌تواند رژیم غذایی خیلی نرم مانند سوپی که نیاز به جویدن زیاد ندارد، داشته باشد. این نوع غذا مانع باز شدن بخیه‌ها و باعث تسریع در التیام زخم‌ها می‌شود.
- ✓ بعد از یک ماه می‌توانید غذاهای جویدنی استفاده کنید. کسانی که دهانشان باز می‌شود باید از غذاهای شل استفاده کنند یعنی غذاهایی که نیاز به جویدن شدید

ندارند مانند سوپ، پوره، نان نرم، برنج و خورش نرم که مواد سخت و سفت نداشته باشند.

- ✓ جهت پیشگیری از یبوست، نفخ شکم و بروز حالت تهوع و استفراغ، مایعات فراوان استفاده شود و در صورت بروز حالت تهوع در اسرع وقت به پزشک مراجعه نمایید.

✓ **میوه‌ها:** پوره‌ی شیر و موز، گلابی، هلو یا میوه‌های مخلوط شده دارای مقدار مناسبی از ویتامین‌ها می‌باشند که در دوران نقاهت بعد از جراحی قابل مصرف می‌باشند، اما باید از مصرف میوه‌های اسیدی مانند پرتقال و گریپ‌فروت اجتناب نمود.

✓ **سبزیجات:** در مراحل اولیه‌ی بهبود بعد از جراحی، سیب زمینی نرم شده که به حالت رقیق شده درآمده است به آسانی بلعیده می‌شود. خامه نخود فرنگی که با اضافه نمودن نخود فرنگی و شیر گرم به مخلوط‌کن و رسیدن آن به حالت مایع تهیه می‌شود نیز غذای مناسبی می‌باشد.

✓ **لبنیات:** محصولات لبنی مانند ماست و شیر موجب افزودن کلسیم به غذا می‌شوند. پنیر کاتج (روستایی نرم) نیز که در مخلوط‌کن همراه شیر به صورت رقیق شده در می‌آید، یک غذای خوب برای افزودن کلسیم می‌باشد.

✓ **نوشیدنی‌ها:** نوشیدن چای، زخم‌های ناشی از جراحی دهان را التیام می‌بخشد. اضافه نمودن مقداری عسل و

آنتی‌بیوتیک‌های طبیعی به کاهش خطر عفونت دهان کمک می‌نماید.

❖ دارو

- ✓ داروهای تجویز شده از طرف پزشک معالج (آنتی بیوتیک ها، ضد دردها، ضد التهاب و...) باید در فاصله زمانی معین مصرف گردند.

❖ مراقبت

- ✓ ترجیحاً در چند روز اول بعد از جراحی هنگام خوابیدن سر کمی بالا قرار داشته باشد.
- ✓ از دهانشویه به طور مرتب و از مسواک نرم استفاده کنید. عدم استفاده این موارد باعث عفونت، التهاب و بوی بد دهان می‌شود. بعد از خوردن هر نوع اغذیه و مایعات، دهان با آب نمک رقیق یا سرم فیزیولوژی و یا محلول دهانشویه کلروهگزیدین شستشو داده شود
- ✓ تا مدتی پس از عمل از خنده‌های شدید و خمیازه باید خودداری کنید.

❖ در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟

- ✓ حدوداً دو هفته بعد از عمل جراحی بیمار باید به پزشک مراجعه نماید.
- ✓ در صورت مشاهده علائم عفونت مانند تب و تورم، ترشح و قرمزی در اطراف محل عمل جراحی با پزشک خود تماس بگیرید.